

Amersfoort, 7 augustus 2023

Aan: Verkiezingsprogramma commissies Tweede Kamer 2023

Geachte leden van de verkiezingsprogramma commissie,

Reizigersvereniging Rover is sinds 1971 dé stem van de reiziger in duurzame gedeelde mobiliteit, waaronder openbaar vervoer. Met deze brief brengen wij graag een aantal punten onder uw aandacht. Wij vragen u deze voorstellen op te nemen in uw verkiezingsprogramma.

Investeren in OV loont en is urgent

Het openbaar vervoer is nationaal en regionaal het afgelopen decennium gemoderniseerd en veel efficiënter geworden. Maar investeringen en exploitatievergoedingen zijn sterk achtergebleven bij de maatschappelijke vraag naar duurzame mobiliteit en naar goede bereikbaarheid binnen en tussen regio's. Voor een levendig landelijk gebied, het leefbaar houden van steden en de bijdrage van mobiliteit aan de klimaattransitie is openbaar vervoer in combinatie met lopen, fietsen en deelmobiliteit essentieel. Dit is duurzaam én ruimte efficiënt. Door de bouw van honderdduizenden woningen neemt de (vraag naar) mobiliteit fors toe. We kunnen niet door blijven gaan met het verbreden van wegen en realiseren van meer parkeerplekken. Toegang tot het hart van de steden voor grote aantallen reizigers lukt alleen met een combinatie van OV en fiets. Dit stimuleert ook actief bewegen en dat is goed voor de volksgezondheid. Om deze redenen kiezen steeds meer steden voor autoluw.

Ook nu een groep reizigers vaker thuiswerkt is de verwachting dat het OV weer snel aan de capaciteitsgrens zal zitten. Er zijn ook volop kansen voor groei. Op een aantal corridors is de vervoervraag hoog, maar het OV-aandeel opvallend laag. Meer, sneller en directer OV kan hier het OV de meest aantrekkelijke keuze voor de reiziger maken. Dit vraagt wel investeringen. Zo kan het aandeel OV-gebruik snel groeien en zullen de autowegen worden ontlast.

Kernboodschap

De komende kabinetsperiode is een schaa sprong in het OV nodig. Vanuit de klimaatagenda, de woningbouwopgave, de leefbaarheid en de verkeersveiligheid is een verdubbeling van het openbaar vervoer voor 2030 cruciaal en urgent. Wij vragen u deze kwantitatieve doelstelling voor het aanbod van het openbaar op te nemen inclusief de daarvoor noodzakelijke investeringsagenda en verhoging van de exploitatievergoeding. Wij vragen u alle investeringen in mobiliteit te toetsen aan hun bijdrage aan een modal shift van auto gebruik naar fiets en OV.

Wij vragen u de volgende punten op te nemen in uw verkiezingsprogramma:

1. Focus voor korte termijn op de bus

De meeste groeikansen voor het OV op de korte termijn liggen bij de bus. Want broodnodige investeringen in het spoorwegnetwerk kunnen pas over 10 of zelfs 15 jaar worden opgeleverd. Realiseer hoogfrequente snelle en betrouwbare HOV-busdiensten (Bus Rapid Transit) tussen de steden en dorpen op snelwegen en provinciale doorstroomwegen.

Zorg dat bussen altijd voorrang hebben op het overige verkeer door op meer snelwegen busverkeer toe te staan op de vluchtstrook. Het Rijk kan de opwaardering van het busnetwerk aanjagen door een fonds voor regionale investeringen in busbanen en andere doorstromingsmaatregelen beschikbaar te stellen met als voorwaarde dat provincies en gemeenten hier ook aan bijdragen.

Rover.
Van reizigers,
voor reizigers.

2. Multimodaal doen we allemaal

Verknoop lopen, fietsen en deelmobiliteit beter met het OV-netwerk zodat overstappen zonder hindernissen verloopt. Zo'n 50% van de treinreizigers gaat met de fiets naar het station en dit aantal groeit. De afgelopen jaren is daarom geïnvesteerd in de uitbreiding van fietsenstallingen bij stations en HOV-knooppunten. De tekorten zijn echter nog niet opgelost. Ook de komende kabinetsperiode zijn extra investeringen nodig. Stimuleer ook gemeenten om fietsroutes richting stations te verbeteren. Stations en andere OV-knooppunten moeten aantrekkelijk en sociaal veilig zijn. Veel stations zijn de afgelopen jaren verbeterd. Maar er zijn ook nog veel vaak kleinere stations die een opknappbeurt kunnen gebruiken. Investeer daarom in vergroening van stations en het verbeteren van wachtvoorzieningen. Voeg ook functies toe die bijdragen aan levendigheid.

3. Tarieven: één betaalbaar integraal en eenvoudig aanbod

Reizen met het OV is de afgelopen jaren fors duurder geworden. De inflatie is 1 op 1 verwerkt in de tarieven. Als de geplande verhogingen doorgaan op 1 januari 2024 dan zijn de tarieven in 2 jaar tijd met meer dan 20% toegenomen. Voor reizigers met een laag inkomen die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer dreigt hierdoor nog verdere vervoerarmoede. Wij vragen u in een nieuw coalitieakkoord vast te leggen dat de OV-tarieven niet verder zullen stijgen (bevrozen prijzen) en te kiezen voor verlaging van het BTW-tarief van 9% naar 0%.

Reizigers moeten met één abonnement in hun regio kunnen rijden met alle bussen én treinen ook als er sprake is van verschillende vervoerders. Nu moeten reizigers meerdere abonnementen aanschaffen en dit maakt het OV onnodig duur. Neem als Rijk initiatief door hierover afspraken te maken met provincies en door NS te verplichten hieraan mee te werken. Schaf daarnaast het dubbel opstaptarief af voor reizigers die overstappen tussen NS-trein en regionale bus zoals al reeds sinds jaar en dag het geval is bij overstappen tussen bus en bus of tussen trein en trein. Dit vraagt regie van het Rijk om hierover afspraken te maken met de regionale concessieverleners.

Maak binnen een afzienbare periode ook een einde aan het reizigersonvriendelijke "omchecken" bij overstappen tussen verschillende spoorvervoerders. Zorg dat reizigers alleen aan het begin en eind van hun treinreis de OV-chipkaart moeten gebruiken. Vervoerders en concessieverleners wijzen al meer dan 10 jaar naar elkaar voor een oplossing. Het Rijk moet dit afdwingen.

4. Afspraken met werkgevers en onderwijsinstellingen

Bedrijven hebben op grond van het Klimaatakkoord een opgave hun mobiliteit te verduurzamen. Afspraak is dat werkgevers er samen met de overheid voor gaan zorgen dat voor 2030 8 miljard autokilometers woon-werkverkeer minder zullen worden afgelegd. Dat vraagt om een actieve rol van werkgevers om werknemers alternatieven te bieden (zoals ASML en Brainport Eindhoven nu al doen door te investeren in OV). Ondersteun als Rijk deze mobiliteitstransitie door afschaffing van fiscale prikkels voor autogebruik van werknemers en door samen met koplopers maatregelen uit te werken en best-practices uit te wisselen. Ondersteun gemeenten en provincies om te komen tot regionale mobiliteitsakkoorden.

Het OV wordt efficiënter als reizigers zich beter spreiden. Verhoog daarom de onbelaste thuiswerkvergoeding op dinsdag en donderdag en schaf deze onbelaste vergoeding voor de andere dagen af. Maak met werkgevers hierover afspraken. Maak ook nationale afspraken met onderwijsinstellingen over lestijden. Door slechts een half uur te verschuiven kan de drukte in de hyperspits al aanzienlijk worden beperkt. Dwing in de concessie af dat NS het onzalige plan van spitsheffingen en druktetoeslagen niet kan invoeren. Dit plan maakt het OV in de spits onbetaalbaar en dat reizigers weer zullen kiezen voor de auto.

Wij zijn graag uw gesprekspartner

Rover is van harte bereid de komende kabinetsperiode over het openbaar vervoer te adviseren, op verzoek van het kabinet, het parlement of op eigen initiatief. Uiteraard is Rover graag bereid onze ideeën verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Freek Bos, directeur